czwartek, 05.11.2026

Tam, gdzie bp Karol Wojtyła mówił artystom o pięknie, wystąpi jeden z najwybitniejszych współczesnych organistów. Lorenzo Ghielmi w Krakowie

W 1962 roku biskup Karol Wojtyła głosił w krakowskim kościele św. Krzyża rekolekcje dla artystów, podejmując pytania o piękno, twórczość i duchową odpowiedzialność człowieka. Po 64 latach w tej samej świątyni wystąpi Lorenzo Ghielmi – jeden z najwybitniejszych włoskich organistów, światowej sławy interpretator muzyki dawnej, współzałożyciel Il Giardino Armonico i laureat prestiżowych nagród Diapason d'Or. Koncert odbędzie się 18 listopada o godz. 19.00 w ramach XXI Dni Muzyki Sakralnej im. św. Jana Pawła II, organizowanych przez Archidiecezję Krakowską.

Świątynia, w której przyszły papież spotykał się z artystami

Krakowski kościół Świętego Krzyża, położony nieopodal Teatru im. Juliusza Słowackiego, należy do najcenniejszych zabytków gotyckiej architektury sakralnej w Polsce. Jego niezwykłe sklepienie palmowe, wsparte na jednym centralnym filarze, renesansowe polichromie i wielowiekowa historia tworzą przestrzeń, w której sztuka od stuleci spotyka się z doświadczeniem wiary.

Niewielu jednak pamięta, że świątynia ta zajmuje również szczególne miejsce w biografii św. Jana Pawła II i historii jego relacji ze środowiskami twórczymi.

W dniach 16–18 kwietnia 1962 roku biskup Karol Wojtyła wygłosił właśnie tutaj rekolekcje wielkopostne dla artystów. Nauki te, zatytułowane później „Ewangelia a sztuka", stanowią jedno z interesujących świadectw jego refleksji nad powołaniem artysty oraz relacją między pięknem, sumieniem i odpowiedzialnością moralną.

Przyszły papież, sam głęboko związany z literaturą i teatrem, nie traktował twórczości artystycznej jedynie jako działalności estetycznej. W swoich rozważaniach podejmował pytanie o wewnętrzną dojrzałość człowieka, o odpowiedzialność za otrzymany talent oraz o konieczność zachowania harmonii pomiędzy wrażliwością artystyczną a sumieniem moralnym.

Odwoływał się między innymi do słynnych słów Zygmunta Krasińskiego z Nie-Boskiej komedii: „Przez ciebie przepływa strumień piękności, ale ty sam nie jesteś pięknością".

Dla Wojtyły była to inspiracja do głębszego namysłu nad samym artystą. Talent i stworzone dzieła nie wyczerpują bowiem prawdy o człowieku. Równie ważne jest to, kim staje się on poprzez swoją twórczość i jakie wartości urzeczywistnia w życiu.

Zachowany tekst rekolekcji został po latach opracowany i opublikowany jako „Ewangelia a sztuka. Rekolekcje dla artystów", przypominając ważny, choć mniej znany rozdział duchowego i intelektualnego dziedzictwa Karola Wojtyły.

Niemal cztery dekady później, już jako Jan Paweł II, w swoim Liście do artystów z 1999 roku papież powrócił do tych samych zagadnień, przypominając, że „Kościół potrzebuje sztuki". Wskazywał również na szczególne znaczenie muzyków, których twórczość pozwala wyrażać rzeczywistość duchową i przybliżać człowiekowi doświadczenie tajemnicy.

Dlatego wybór kościoła Świętego Krzyża na koncert w ramach festiwalu noszącego imię św. Jana Pawła II ma wymowę wykraczającą poza samą rangę wydarzenia artystycznego.

W miejscu, w którym Karol Wojtyła przed 64 laty mówił do artystów o odpowiedzialności za piękno, zabrzmi muzyka w interpretacji jednego z najwybitniejszych współczesnych mistrzów europejskiej organistyki.

Lorenzo Ghielmi – artysta, który należy do światowej elity muzyki dawnej

Gościem krakowskiego koncertu będzie Lorenzo Ghielmi, włoski organista, klawesynista, pedagog i badacz historycznych tradycji muzycznych, uznawany za jednego z najważniejszych współczesnych interpretatorów muzyki renesansu i baroku, szczególnie twórczości Johanna Sebastiana Bacha.

Jego międzynarodowa kariera obejmuje występy w Europie, Japonii, Korei, Stanach Zjednoczonych, Brazylii, Meksyku i wielu innych krajach. Koncertował podczas prestiżowych festiwali muzyki dawnej, a jego działalność artystyczna od dziesięcioleci cieszy się uznaniem krytyków i znawców historycznego wykonawstwa.

Już w latach osiemdziesiątych zdobywał nagrody w międzynarodowych konkursach organowych, między innymi w Innsbrucku i Groningen. Z czasem sam zaczął zasiadać w jury najbardziej renomowanych konkursów, organizowanych między innymi w Chartres, Tokio, Brugii, Tuluzie i Lipsku.

Szczególne miejsce w jego dorobku zajmuje twórczość Johanna Sebastiana Bacha. Ghielmi jest organistą mediolańskiej bazyliki San Simpliciano, gdzie znajduje się instrument zbudowany przez słynnego niemieckiego organmistrza Jürgena Ahrenda. Właśnie na tych organach włoski artysta wykonał komplet dzieł organowych lipskiego kantora.

Jego dorobek fonograficzny obejmuje ponad 50 nagrań płytowych, zrealizowanych dla renomowanych wytwórni, takich jak Harmonia Mundi, Teldec, Winter & Winter czy Passacaille.

Nagrania utworów Bacha i Nicolausa Bruhnsa, a także koncertów organowych Georga Friedricha Händla i Josepha Haydna, zostały uhonorowane Diapason d'Or – jedną z najbardziej prestiżowych francuskich nagród fonograficznych w dziedzinie muzyki klasycznej .

Lorenzo Ghielmi był również jednym z założycieli słynnego włoskiego zespołu Il Giardino Armonico, który odegrał ważną rolę w międzynarodowym rozwoju wykonawstwa muzyki barokowej na instrumentach historycznych.

Następnie powołał do życia własny zespół La Divina Armonia, z którym realizuje ambitne projekty koncertowe i fonograficzne, w tym przedsięwzięcia poświęcone odkrywaniu zapomnianych dzieł dawnych kompozytorów.

Jego dokonania nie ograniczają się jednak do estrady. Ghielmi należy do artystów, którzy łączą wykonawstwo muzyczne z pogłębionymi badaniami nad dawnymi źródłami, instrumentami i praktykami wykonawczymi.

Przez wiele lat był wykładowcą prestiżowej Schola Cantorum Basiliensis w Bazylei, jednego z najważniejszych na świecie ośrodków kształcenia specjalistów w zakresie muzyki dawnej. Prowadził również kursy mistrzowskie i wykłady w renomowanych instytucjach muzycznych, między innymi w Paryżu, Haarlemie, Lubece, Lipsku i Krakowie.

Jest autorem publikacji poświęconych muzyce Nicolausa Bruhnsa, Girolama Frescobaldiego, twórczości Bacha oraz budownictwu organowemu XVI i XVII wieku.

Dla Ghielmiego wykonywanie muzyki dawnej oznacza znacznie więcej niż odczytywanie nut zapisanych przed kilkuset laty. Artysta poszukuje wiedzy o dawnych instrumentach, sposobach artykulacji, ornamentacji i historycznych tradycjach interpretacyjnych, aby możliwie wiernie przywracać muzyce jej pierwotne bogactwo brzmieniowe i ekspresyjne.

Od katedry w Tokio po odbudowane organy we Wrocławiu

O międzynarodowej randze Lorenza Ghielmiego świadczy także jego działalność związana z budownictwem organowym.

Włoski mistrz jest znawcą dawnych konstrukcji instrumentów i historycznych rozwiązań brzmieniowych. Współpracował z renomowanymi organmistrzami przy projektowaniu nowych organów oraz przywracaniu świetności instrumentom zabytkowym.

Jednym z najważniejszych przedsięwzięć, w których uczestniczył, było projektowanie wielkich organów katedry w Tokio. Brał także udział w projektach związanych z renowacją historycznych włoskich instrumentów.

Jego nazwisko zapisało się również w najnowszej historii polskiej organistyki. W styczniu 2022 roku został zaproszony do Wrocławia na uroczystą inaugurację odbudowanych barokowych organów Michaela Englera w bazylice św. Elżbiety.

Ten monumentalny instrument, zniszczony podczas pożaru w 1976 roku, odzyskał głos po niemal półwieczu. Właśnie Lorenzo Ghielmi należał do artystów, którym powierzono jego pierwszą publiczną prezentację po rekonstrukcji.

Wydarzenie to miało znaczenie nie tylko dla Wrocławia, lecz także dla międzynarodowego środowiska organowego, przypominając, że historyczne instrumenty są bezcenną częścią europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Obecność Lorenza Ghielmiego w Krakowie jest zatem spotkaniem z artystą, który nie tylko interpretuje wielkie dzieła przeszłości, ale również aktywnie uczestniczy w ratowaniu, badaniu i przywracaniu do życia muzycznej historii Europy.

Muzyczna podróż przez barokową Europę

Program krakowskiego recitalu został przygotowany z myślą o wyjątkowym charakterze miejsca i historycznym brzmieniu organów kościoła Świętego Krzyża.

Publiczność usłyszy przede wszystkim muzykę włoskich mistrzów XVII i XVIII wieku, której bogactwo znakomicie odpowiada artystycznym zainteresowaniom Ghielmiego.

Wśród kompozytorów znajdzie się Girolamo Frescobaldi, jeden z największych mistrzów wczesnobarokowej muzyki klawiszowej. Jego toccaty, canzony i tańce ukazują niezwykłą swobodę muzycznej wyobraźni, w której wirtuozeria spotyka się z subtelną retoryką i ekspresją.

Zabrzmią także kompozycje Tarquinia Meruli oraz Bernarda Pasquiniego, w tym barwne wariacje i pełna muzycznego humoru Toccata con lo scherzo del cucù, nawiązująca do charakterystycznego odgłosu kukułki.

Szczególnie interesującym punktem programu będzie Sonata d-moll Domenica Zipolego, zachowana w zbiorach muzycznych w boliwijskim Concepción. Utwór ten przypomina niezwykłe drogi, jakimi europejska muzyka barokowa docierała na kontynent amerykański.

Program dopełnią Sonata a-moll K. 61 Domenica Scarlattiego oraz Preludium, fuga i postludium g-moll Georga Böhma, wybitnego przedstawiciela północnoniemieckiej tradycji organowej.

W ten sposób recital stanie się podróżą przez różne szkoły i języki muzyczne europejskiego baroku – od Włoch po Niemcy, a nawet historyczne ślady obecności tej muzyki w Ameryce Południowej.

To repertuar wymagający nie tylko wirtuozowskiej techniki, lecz także wyjątkowej znajomości stylów, historycznej ornamentacji, retoryki muzycznej i umiejętności wydobycia z instrumentu całego bogactwa jego barw.

Gdy historia spotyka się z muzyką

Krakowski koncert Lorenza Ghielmiego będzie jednym z najważniejszych wydarzeń tegorocznych Dni Muzyki Sakralnej im. św. Jana Pawła II.

Festiwal, organizowany przez Archidiecezję Krakowską w dniach 14–28 listopada, gromadzi artystów z Polski i zagranicy, ukazując bogactwo muzyki inspirowanej chrześcijańską tradycją i duchowością. Tegoroczna edycja po raz pierwszy odbywa się pod nazwą podkreślającą szczególny związek wydarzenia z osobą i dziedzictwem św. Jana Pawła II.

Dlatego koncert w kościele Świętego Krzyża nabiera wyjątkowego znaczenia.

W tej samej świątyni, w której przed 64 laty Karol Wojtyła rozważał wraz z artystami sens piękna i odpowiedzialność człowieka za twórczość, zabrzmi muzyka wielkich mistrzów w interpretacji artysty, który całe życie poświęcił odkrywaniu jej najgłębszych wartości.

Nie będzie to jedynie spotkanie ze znakomitym wykonawcą i arcydziełami dawnej muzyki. Będzie to również przypomnienie, że sztuka posiada niezwykłą zdolność przekraczania granic czasu, kultur i pokoleń, pozwalając człowiekowi odkrywać rzeczywistość, której nie sposób wyrazić samymi słowami.

Karol Wojtyła doskonale rozumiał tę szczególną moc piękna. Dlatego tak często zwracał się do artystów, dostrzegając w ich twórczości ważną drogę dialogu między kulturą a wiarą.

18 listopada, w kościele Świętego Krzyża, słowa wypowiedziane niegdyś przez przyszłego papieża znajdą niezwykły artystyczny kontekst. W miejscu, w którym Wojtyła mówił o pięknie, przemówi sama muzyka.

LORENZO GHIELMI (WŁOCHY) – RECITAL ORGANOWY

18 listopada 2026 r. (środa), godz. 19.00

Kościół Świętego Krzyża w Krakowie
pl. Świętego Ducha 2

Wstęp wolny.

Koncert odbywa się w ramach XXI Dni Muzyki Sakralnej im. św. Jana Pawła II, organizowanych przez Archidiecezję Krakowską.

Szczegółowy program koncertu oraz biogram artysty:

https://muzykawdiecezji.pl/kalendarz/lorenzo-ghielmi-wlochy-recital-organowy,12